

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Випуск 6

*Матеріали VI Всеукраїнської
науково-практичної конференції
“Державне управління: стратегія і тактика
формування сучасного фахівця”,
м. Київ, МАУП 29 жовтня 2011 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2011

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 8 від 28.09.11)*

Редакційна колегія

М. Ф. Головатий (голова), д-р політ. наук, проф., *В. В. Омельчук* (заступник голови), канд. іст. наук, *П. Ф. Вознюк* (відповідальний секретар), канд. політ. наук, доц., *І. П. Бідзюра*, д-р політ. наук, проф., *П. П. Гай-Нижник*, д-р іст. наук, старш. наук. співроб., *Ю. О. Куц*, д-р наук держ. упр., *І. П. Лопушинський*, д-р наук держ. упр., проф., *В. М. Піскун*, д-р іст. наук, старш. наук. співроб., *Я. Ф. Радиш*, д-р наук держ. упр., проф., *І. В. Розпутенко*, д-р наук держ. упр., проф., *Г. П. Ситник*, д-р наук держ. упр., проф., *П. К. Ситник*, д-р філос. наук, проф., *Ю. П. Сурмін*, д-р соц. наук, проф., *В. В. Утвенко*, канд. іст. наук, доц., *М. В. Чечетов*, д-р наук держ. упр., проф., *Н. П. Ярош*, д-р наук держ. упр., *Н. М. Чернуха*, д-р пед. наук, проф.

Видання здійснене в рамках проекту
“Наукові праці МАУП”

Становлення і розвиток української державності: [зб. наук. пр.] / МАУП. —
С76 К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2011 —

Вип. 5 : Матеріали VI Всеукр. наук.-практ. конф. “Державне управління: стратегія і тактика формування сучасного фахівця”, м. Київ, МАУП, 29 жовт. 2011 р./ редкол.: М. Ф. Головатий (голова) [та ін.]. — 2011. — 428 с. : іл. — Бібліогр. в кінці ст.

У пропонованому збірнику подано статті учасників науково-практичної конференції, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — становленню України як держави. Розглядається формування державності в Україні у різні періоди історії та в різних аспектах.

Для науковців і державних службовців, політиків і політологів, викладачів і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і суспільства.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

ЗМІСТ

А. О. Білоус Теоретико-правові основи аналізу поняття інституту державної служби	7
М. Курко, В. Підпалій Проблеми формування правової компетенції сучасного управлінця.....	13
О. Х. Юлдашев Концепція вдосконалення управління економікою.....	16
В. В. Утвенко Стратегічне планування соціально-економічного розвитку міст України як складова муніципальної політики органів місцевого самоврядування.....	19
О. В. Баєва Формування державних вимог до організаційної компетентності медичних менеджерів	29
Л. Б. Шостак, О. С. Бадрак Механізми гармонізації еколого-економічної та соціальної складових державної регуляторної політики.....	38
О. И. Дикарев, Нгуєн Куинь Май Политэкономический подход к концепту «энергетический клуб» (эк) шанхайской организация сотрудничества (ШОС) на евразийском геополитическом и геэкономическом пространстве.....	44
Т. В. Кондратюк Становлення та розвиток порівняльного публічного адміністрування як теоретико-методологічного напрямку дослідження механізмів державного управління.....	51
А. М. Сундук Зовнішній вектор регіональної політики як фактор реалізації стабільного розвитку....	61
Н. Н. Юсеф Етно-соціальний та економічний розвиток Курдистану	62
Ф. М. Медвідь, М. Ф. Медвідь Національні економічні інтереси в системі державної регіональної політики України .	68
О. В. Поляк Стан дослідження сензитивності у наукових джерелах про механізми державного управління	73
О. І. Дікарев, М. Л. Семенюта Міжнародно-правові механізми регулювання транскордонних ресурсних конфліктів	78
Я. Ф. Медвідь, О. М. Поповичук Державне управління в сфері підприємницької діяльності	86
В. В. Шпачук Антикризові аспекти державного управління банківською системою.....	91
Б. В. Бернадський Створення органів державної безпеки Російської імперії.....	93
А. М. Соловйова Кримінально-правова охорона власності в Україні.....	96
В. В. Павленко, В. Л. Павленко Відповідальність за порушення законодавства про державну службу.....	99
В. В. Павленко Моделі державної служби	106
К. В. Муравйов Організаційно-правові гарантії реалізації права видобування корисних копалин	108
І. А. Кабанова Етико-правові засади медичної діяльності.....	114
Т. О. Костюк Політична криза в Україні в контексті кризи державного управління і соціального розвитку.....	119
Л. О. Федосова Реформування сучасної вищої школи в Україні в контексті становлення системи підготовки керівних кадрів	123
О. М. Міхатуліна Державний контроль та нагляд за господарською діяльністю та засоби державного захисту прав суб'єктів господарювання	125
В. А. Гапоненко Органи державного управління: інститут демократії чи механізм її обмеження.....	128

ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ ТА НАГЛЯД ЗА ГОСПОДАРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ТА ЗАСОБИ ДЕРЖАВНОГО ЗАХИСТУ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Становлення і розвиток української державності, вип. 6, с. 125–127

Державне регулювання господарської діяльності є попередньою стадією реалізації економічної політики і має державно-політичний характер: у сфері господарювання держава здійснює довгострокову (стратегічну) і поточну (тактичну) економічну та соціальну політику, спрямовану на реалізацію та оптимальне узгодження інтересів суб'єктів господарювання і споживачів, різних суспільних верств.

Контроль (як правова форма державного управління економікою) — визначення компетентними органами ступеня відповідності фактичних напрямів і результатів діяльності суб'єктів господарського життя до встановлених державою правил, норм і нормативів, а також виявлення порушень у діяльності цих суб'єктів, вжиття заходів щодо їх усунення, в тому числі застосування господарсько-правових санкцій. Ця правова форма державного управління економікою регулюється Господарським кодексом (ст. 19 визначає основні засади державного контролю та нагляду за господарською діяльністю, в тому числі його напрями (сфери):

- збереження та витрачання коштів і матеріальних цінностей суб'єктами господарських відносин — за станом і достовірністю бухгалтерського обліку та звітності;
- фінансових, кредитних відносин, валютного регулювання та податкових відносин — за додержанням суб'єктами господарювання кредитних зобов'язань перед державою і розрахункової дисципліни, додержанням вимог валютного законодавства, податкової дисципліни;
- цін і ціноутворення — з питань додержання суб'єктами господарювання державних цін на продукцію, роботи і послуги;
- монополізму та конкуренції — з питань додержання антимонопольно-конкурентного законодавства;
- земельних відносин — за використанням і охороною земель; водних відносин і лісового господарства — за використанням та охороною вод і лісів, відтворенням водних ресурсів і лісів;
- виробництва і праці — за безпекою виробництва і праці, додержанням законодавства про працю; за пожежною, екологічною, санітарно-гігієнічною безпекою; за дотриманням стандартів, норм і правил, якими встановлено обов'язкові вимоги щодо умов здійснення господарської діяльності;
- споживання — за якістю і безпекою продукції та послуг;

- зовнішньоекономічної діяльності — з питань технологічної, економічної, екологічної та соціальної безпеки.

Ст. 19 ГК України визначає також гарантії для суб'єктів господарювання при здійсненні державного контролю та нагляду з боку компетентних органів державної влади та їх посадових осіб, встановлюючи умови здійснення інспектування та контролю: на підставі закону; в межах компетенції зазначених органів і посадових осіб; неупередженість, об'єктивність, оперативність проведення інспектування (перевірок) з дотриманням прав і законних інтересів суб'єктів господарювання; інформування останніх про результати перевірок (інспектування); можливість оскарження суб'єктами господарювання дій і рішень державних органів контролю та нагляду та їх посадових осіб.

Основні засади здійснення контролю (в тому числі уповноважені на це органи) визначаються відповідними законами “Про державну податкову службу” від 04.12.1990 р.; “Про Антимонопольний комітет України” від 26.11.1993 р.; “Про контрольно-ревізійну службу в Україні” від 26.01.1993 р., “Про захист прав споживачів” (в редакції Закону від 01.12.2005 р.); “Про відповідальність підприємств, установ та організацій за правопорушення у сфері містобудування” від 14.10.1994 р.; “Про стандартизацію” від 17.05.2001 р. та ін.

Порядок проведення контролю (в тому числі перевірок) регулюються підзаконними нормативно-правовими актами, в тому числі відомчими — тих центральних органів державної влади, до сфери діяльності яких належить суб'єкт господарювання та/або компетенцією якого є контроль за дотриманням положень відповідної гілки (інституту) господарського чи іншого законодавства (наприклад: Положення про порядок проведення переві-

рок додержання законодавства про захист економічної конкуренції: затверджено розпорядженням АМК України від 25.12.2001 р. № 182-р; Про затвердження Правил проведення перевірок діяльності емітентів та саморегулювальних організацій на ринку цінних паперів: рішення ДКЦПФР від 08.07.2003 р. № 302 та ін.).

Від форм державного управління економікою слід відрізняти методи державного управління економікою.

Органи державної влади і посадові особи, які уповноважені здійснювати державний контроль і державний нагляд за господарською діяльністю, їх статус, загальні умови і порядок здійснення контролю і нагляду визначаються відповідними законами України. Незаконне втручання і перешкоджання господарській діяльності суб'єктів господарювання з боку органів державної влади їх посадових осіб при здійсненні ними державного контролю та нагляду забороняються.

Органи державної влади і посадові особи зобов'язані здійснювати інспектування та перевірки діяльності суб'єктів господарювання неупереджено, об'єктивно і оперативно, дотримуючись вимог законодавства, поважаючи права і законні інтереси суб'єктів господарювання.

Суб'єкт господарювання має право на одержання інформації про результати інспектування і перевірок його діяльності не пізніше як за тридцять днів після їх закінчення, якщо іншою не передбачено законом. Дії та рішення державних органів контролю та нагляду, а також їх посадових осіб, які здійснювали інспектування і перевірку, можуть бути оскаржені суб'єктом господарювання у встановленому законодавством порядку.

Загальні засади державного регулювання захисту прав суб'єктів господарювання та споживачів визначені у ст. 20 ГКУ, де зазначається, що держава за-

безпечує захист прав і законних інтересів суб'єктів господарювання та споживачів. Кожний суб'єкт господарювання та споживач має право на захист своїх прав і законних інтересів. До способів захисту належить:

- визнання наявності або відсутності прав;
- визнання повністю або частково недійсними актів органів державної влади та органів місцевого самоврядування, актів інших суб'єктів, що суперечать законодавству, ущемляють права та законні інтереси суб'єкта господарювання або споживачів; визнання недійсними господарських угод з підстав, передбачених законом;
- відновлення становища, яке існувало до порушення прав та законних інтересів суб'єктів господарювання;
- припинення дій, що порушують право або створюють загрозу його порушення;
- присудження до виконання обов'язку в натурі;
- відшкодування збитків;

- застосування штрафних санкцій;
- застосування оперативно-господарських санкцій;
- застосування адміністративно-господарських санкцій;
- встановлення, зміни і припинення господарських правовідносин;
- інші передбачені законом способи.

Порядок захисту прав суб'єктів господарювання та споживачів визначається ГКУ та законами України “Про захист прав споживачів”, “Про стандартизацію”, “Про захист економічної конкуренції”, “Про якість та безпеку харчових продуктів та продовольчої сировини” та ін.

Література

---

1. *Вінник О. М.* Господарське право. — К., 2009. — 766 с.
2. *Юлдашев О. Х., Міхатуліна О. М.* Господарське право. — К., 2005. — 421 с.
3. *Остапович Г. М.* — К., 2006. — 21 с.
4. *Хахулін В. В., Ляшенко С. В.* — Донецьк: ІЭПИ НАН України, 1998.
5. *Шаповалова О.* — В. — Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2004. — 280 с.